

Vede redakční kolektiv: vedoucí Ing. Juraj Brabec, CSc., Svetlá 1, 811 02 Bratislava (ortodoxní úlohy), Václav Kotěšovec, Drahobejlova 37, 190 00 Praha 9 (exoproblémy) a Ing. Ivan Jarolín, Tupolevova 30, 851 01 Bratislava (řešení originálů a vedení stále řešitelské soutěže) za spolupráce Marlána Červenky.

Jak to bylo se starými mistry?

Předně bych chtěl poznamenat, že tento článek si v žádném případě neklade za cíl znevažovat tvorbu vynikajících skladatelů z let minulých, nicméně jsem si položil otázku, jak je to s korektností úloh publikovaných před mnoha lety, z doby, kdy se lidem ještě ani nesnilo o éra počítačů, která bude následovat. Prohlížel jsem si svazky „Galerie československých skladatelů“, vydávané Ing. Mikanem a zajímalo mě, zda to vše je opravdu tak, jak se uvádí.

Korektnost je nutný faktor pro udržení určitých pravidel a forem při skládání šachových úloh. Je to sice faktor, který skladatele omezuje při práci a dokonce mnohé skladby právě kvůli tomuto faktoru nespátřily vůbec světu. Nicméně výskyt vedlejších řešení, neřešitelností, duálů, vícenásobných vyvrácení svůdností, dvojitých netematických hrozeb, ilegálních pozic, apod., šachové úlohy buď úplně nebo částečně znehodnocuje. Ještě více se projevuje nutnost korektnosti z řešitelského hlediska, kde nutí řešitele najít právě to jediné a správné řešení skladby a tím pochopit i její obsah. Poměrně dost často se např. stává, že úloha je po autorem zamýšleném úvodníku neřešitelná, ale současně má jiné vedlejší řešení, takže má vlastně jen jedno řešení a z formálního hlediska splňuje podmínky výzvy korektně. Ovšem řešitel, který tyto skutečnosti neodhalí v důsledku své „skladatelské intuíce“, může nalézt právě jen to vedlejší řešení a je úlohou zklamán.

Korektnost je prostě pro šachovou skladbu nutná, dává jí určitou formu, umožňující porovnání různých šachových úloh podle, do určité míry stejných kritérií, která jsou stejně tvrdá pro všechny skladatele bez ohledu na to, jaké téma zpracovávají a jakou výzvu má jejich skladba.

Na druhé straně nekorektnost nevylučuje úplně úlohu ze hry v důsledku možnosti opravy. Skladby už nežijících autorů, kde se nekorektnost našla třeba až po desítkách let, sotva už někdo někdy opraví. Neznamená to však, že tím jsou tyto úlohy úplně znehodnoceny, protože přes nekorektnosti mohou být myšlenkově zajímavé a mohly ve své době ovlivnit tvorbu skladatelů v dalších letech. Berte tedy následující část jako zajímavou informaci o tom, jak to bylo s korektností v letech minulých a třeba i jako povzbuzení při vlastních problémech s nekorektnostmi. Je vidět, že i staří mistři si s ní nedokázali úplně poradit a to nejen proto, že neměli počítače...

Počítačem by šlo přezkoušet prakticky všechny úlohy „Galerie“, ale zadání několika tisíc úloh by si vyžádalo spoustu času. Proto jsem se zaměřil na čtyřtáčky, které už tradičně patří (vedle troj- a vícetahových pomocných matů) k úlohám s největším počtem nekorektností. Kromě skladeb z „Galerie“ jsem ještě přezkoušel čtyřtáčky z publikací „Dobrodružství 64 polí“ (Ing. Mikan) a „České granáty — I.“ (M. Havel). Výsledky kontroly korektnosti jsou uvedeny v tabulce.

Porovnání skladatelů podle tohoto kritéria je jistě zajímavé a dává informaci o tom, kolik který autor věnoval kontrole korektnosti i konstrukčnímu dotažení úloh času. K procentu nekorektních úloh je třeba ještě poznamenat, že šlo o skladby, které prošly sítím řešitelských soutěží a dokonce některé z nich byly i odměněny cenami. Podrobný výčet nekorektností bude publikován v bulletinu „Šachová skladba“.

Tabulka

autor	počet čtyřtáček v uvedených publikacích	z toho nekorektních	procento nekorektnosti
Tuzar	12	9	75,0
Knotek	43	19	44,2
Mazel	2	2	100,0
Převorovský	10	3	30,0
Cimburek	20	8	40,0
Káiner	18	5	27,8
Moravec	6	2	33,3
Dedrie	2	1	50,0
Kesl	13	8	61,5
Mach	41	16	39,0
Mikan	10	9	90,0
Havel	80	9	11,2
Celkem	257	91	35,4

V. KOTĚŠOVEC: VÝČET NEKOREKTNOSTÍ

Tento přehled nekorektních úloh navazuje na článek "Jak to bylo se starými mistry" z Šachového umění 2/1986, obsahuje však i jiné nekorektnosti.

Galerie čs. skladatelů:

Tuzar - 13: neřeš. 1.-Ke4!, vedl. 1.Da8, 1.Dd6; 15: vedl. 1.Dg6 1.Sf5, 1.Je2; 21: vedl. 1.Dc6, 1.Sf5, 1.Sc4; 22: vedl. 1.Sg2; 24: duál 1.-e3 2.Jf6; 27: neřeš. 1.-f5! 31: duály 1.-Jd4 2.Jg3, 1.-Kf4 2.Se3 i 2.Je3; 35: vedl. 1.Dc7, 1.b7, 1.c3; 42: vedl. 1.Jf7, 1.Jec6; 43: vedl. 1.Dg7; 52: vedl. 1.Jg7, 1.Jd6; 53: vedl. 1.Df5; 55: vedl. 1.Dd2, 1.Sd7; 56: vedl. 1.Vg6; 66: vedl. 1.Jf6; 79: vedl. 1.de7; 83: vedl. 1.Kc4, 1.g4.

Jelínek - 1: neřeš. 1.-Vf2, Vf3!

Knotek - 69: duály 1.-Kh4 2.Dh7, Dg6, navíc v této variantě po autorově pokračování 2.Vf3 neřeš. Je7!; 102: vedl. 1.Kf2; 146: vedl. 1.Vd8; 199: vedl. 1.Dg5, 1.De6, 1.Vd2; 205: vedl. 1.Df3, 1.Dg2; 241: duál 1.-Kd1 2.Sb2; 255: vedl. 1.Sd6; 273: vedl. 1.Je1, 1.Jb4, 1.Je2; 282: vedl. 1.Kf7; 299: neřeš. 1.-fe6! /2.Je2? Ke4!; 300: vedl. 1.Vb7; 304: duál 1.-Kb4, Kd5 2.Sd3; 316: duál 1.-f3 2.Dd5; 343: vedl. 1.Vc2; 380: vedl. 1.Dd3; 403: neřeš. 1.-g5! /2.Sc3? g4!; 404: vedl. 1.Jh4, 1.Jfg1, 1.Jhg1, 1.Jf4; 408: vedl. 1.Db7, 1.Df7, 1.Dc5, 1.Da2, 1.Sc2, 1.Se2; 409: duál 1.-Kd4 2.Sb3

Mazel - 35: duál 1.-Kb1 2.Df3; 47: vedl. 1.Vb4

Zeman - 5: neřeš. 1.Sd8!, vedl. 1.Df5, 1.Jf7; 6: neřeš. 1i-bc4!

Převorovský - 44: vedl. 1.Vaa7; 45: vedl. 1.Vg3, 1.Sd8; 52: duál 1.-Sa4 2.Vc5

Cimburek - 8: duál 1.-Jd6 2.Dc5; 15: vedl. 1.Je3, 1.Jc3; 27: duál 1.-Jf5 2.Vc7, Vc8; 36: uváděné vedl. řešení 1.Df3 Kg5 2.Se5 vážne na 2.-Kg6!, úloha má však jiné vedl. 1.Sh5 Jf6, Jh6 2.Sf6. 65: ve vyřiantě 1.-Jd3 2.Ja2 Sa2 3.b4 je neřešitelnost 3.-Jb4!, ale vychází 2.Jd3 /3.Dd8/, což je duál; 86: vedl. 1.Dh6, 1.Dh4; 103: vedl. 1.Sf8; 104: vedl. 1.Ve3, 1.Sf7

Kainer - 21: vedl. 1.Dc4; 76: vedl. 1.Sf3; 106: duál 1.-f2 2.Vb7; 219: vedl. 3. tahem: 1.Sd6 cd6 2.Df4!; 267: duál 1.-Je1 2.Se5.

Moravec - 13: vedl. 1.Dg6; 92: neřeš. 1.-Va7!, vedl. 1.De4; 93: vedl. 1.Dh8, 1.Vf2

Deďrle - 18: duály 1.-Kd4 2.Dc7, Jd2, 1.-Ja7 2.Jd2

Kesl - 6: vedl. 1.Jfe5; 11: neřeš. 1.-Sa4!; 13: duál 1.-d5 2.Db8; 16: duály 1.-Kf4 2.Jf6, Jc5, 1.-gf4 2.Jg5; 27: duál 1.-h6 2.Sf3; 30: neřeš. 1.-Jb6! /2.Dc2? Kf3!; 42: duál 1.-Kd5 2.Sc7; 60: vedl. 1.Da3, 1.Ve1, 1.Ve2, 1.Ve3, 1.Ve6, 1.Ve7, 1.Ve8

Mach - 121: duál 1.-b5 2.Kf4; 121: vedl. 1.Sh1; 186: duály 1.-Kd5 2.Vf5, 1.-Kd6 2.Db5; 222: duál 1.-Kf5 2.Dd4, duál: 1.-g4 2.Dc2; 237: duál 1.-Kf3 2.Dd2; 265: vedl. 1.Dg3; 286: vedl. 1.Jc6; 288: vedl. 1.Jd7, duál 1.-e5 2.Dc2; 291: vedl. 1.Kg5, 1.Vg6; 304: duály 1.-Ke5 2.Jg3, 1.-f2 2.Df3;

308: vedl. 1.Ke5, g5, g4, e4, g3 1.Vb8, Vb3, 1.Vf jakk.
duál 1.-Ka5 2.Vb5. Celkem 15 vedl. řešení! 310: neřeš.
1.-Ke4! 338: duál 1.-Ke4 2.Df2; 339: duál 1.-Ke6 2.Vd1;
345: vedl. 1.Dd3, 1.Db2, 1.Jc4, duály 1.-Ke5 2.Dc3, 1.-g5
2.Db2; 346: vedl. 1.de5.

Dobrodružství 64 polí - Mikan:

72: neřeš. 1.-Vh6! /2.Dg3? J3c2!//; 77: neřeš. 1.-Kd7! 78: vedl.
1.Df8, 1.Dd8, 1.Dd5; 84: neřeš. 1.-Vc7!; 86: neřeš. 1.-f3! /2.
Dg3? Kc8!, vedl. 1.Da4, 1.Dc1; 95: duály 1.-c2 2.d7, 1.-c6 2.
Jf7, Sg3, d7; 97: vedl. 1.Db4; 125: duály 1.-cd4 2.Jg4, Jd7, 1.-
Jf5 2.Jf5; 220: vedl. 1.Ke4, 1.Kd5, 1.Ke5, 1.Kc5, 1.Kd3, duál
1.-h6 2.Sd5.

České granáty - Havel:

189: duál 1.-Ke4 2.Ke7; 274: duál 1.-Jc8 2.Vg8; 418: vedl. 1.Vc8,
1.Vd8, 1.b7; 436: duál 1.-Ke6 2.Vb5; 458: vedl. 1.Df7; 469: vedl.
1.Dc5; 494: vedl. 1.Ke8; 501: duál 1.-d5 2.Sd7; 541: vedl. 1.Kb7,
1.Sd7; 1627: neřeš. 1.-Sh4! /2.Dd1? Kd8!//; 1633: vedl. 1.Jc3,
1.Jc1, 1.Jg1; 1638: vedl. 1.Sa5; 1640: 1.Dc3X; 1642: neřeš. 1.-
Jh3!, vedl. 1.ed3, 1.Sh4; 1648: vedl. 1.Dd5; 1649: vedl. 1.De4;
1650: vedl. 1.Vc3; 1651: vedl. 1.Sb1, 1.Ja4; 1652: vedl. 1.Df6;
1654: vedl. 1.Vf4, 1.Sh8; 1659: vedl. 1.Db2; 1663: vedl. 1.Sh7.